

odpovedati in misliti na drug prostor. Vodstveni ud Ivan Hribar potoval je zato nalašč v Velikovec ter kupil prav primeren stavbeni prostor v obsegu enega orala 706⁰ za 1250 gld., kateri prostor se je mejčasno dal v najem.

V tej zadevi pa je občni zbor celovške podružnice dne 27. junija 1893. sprejel in nam doposlal nastopno resolucijo: „Načelništvu se naloži, da se pri glavnem vodstvu zahvali za sklep: ustanoviti v Velikovcu večrazredno slovensko šolo in da slavno vodstvo prosi, da bi družba sv. Cirila in Metoda najbolj ko mogoče podvizala se izpeljati omenjeni sklep“.

Družbino vodstvo se je že nakanilo stopiti pred slovenski svet z okrožnico, proseč ga zopetnih žrtev, darov za to velepomembno šolo, katero kanimo zidati v spomladi. Na jesen in po zimi se bo potrebno pripravilo in osobito se nadejamo, da bodo koroški rodoljubi s stavbinim gradivom prihiteli na pomoč.

Mislili smo, da bode zabavišče pri šolskih sestrah v Mariboru odprto že početkom šolskega leta 1893/94, a še do zdaj ni. Družbino vodstvo se je zglašalo z opetovanimi vlogami na c. kr. deželni šolski svet v Gradcu in na c. kr. ministerstvo na Dunaju, naznanjalo je te odloke mestnemu šolskemu svetu v Mariboru, posredovali so v tej zadevi gg. državni poslanci, a do danes še ni definitivne rešitve o tej, sami na sebi res malenkostni zadevi, kajti štajerski neslovenski rojaki se bodo prepričali, da se Maribor ne bo podrl, ko bodo tam res samo slovenski otroci zahajali v slovensko zabavišče.

Ker je preosnova tržaških naših zavodov v tesni zvezi mej seboj, torej ni bilo možno odpreti lani obljubljenega novega zabavišča na Belvederu v Trstu“.

Knjižnica družbe sv. Cirila in Metoda. — Šolski in učni pomočki.

5. V smislu svojih pravil izdaja družba tudi razne spise, osobito mladinske. Od prejšnjih so I., III. in IV. zvezek popolnoma pošli in podružnica, ki bi utegnila imeti še kaj imenovanih izvodov v razpečevanje, storila bi veliko uslugo vodstvu, ako mu je vrne. Letos smo izdali že X. zvezek z naslovom: „Igre in pesmi za otroška zabavišča in ljudske šole“. Vredil Ivan Mercina, učitelj na c. kr. deški vadnici v Gorici. S tem spisom se je odpomoglo nujni potrebi naših zabavišč in sploh se je v tej slovstveni stroki ž njim ledina orala. Naši časopisi so jo prav laskavo ocenili in priporočili vsem ljudskošolskim knjižnicam. Na razpolago ima družba še dokaj spisov, a dokler se ne razpečajo prejšnji spisi, ne kaže izdajati novih. Naše podružnice z razpečevanjem takih spisov so najboljše pospeševalke slovenskega slovstva.

Družba je pospeševala krščansko prosveto v smislu svojih nebeških zavetnikov sv. Cirila in Metoda tudi s tem, ker je rada uslišavala prošnje za

podaritev raznih knjig. Molitvenih, nabožnih, šolskih, poučnih in zabavnih spisov je družba prejemale od mnogih darovalcev, druge, osobito šolske, je nakupovala, nekatere je imela pa v svoji zalogi.

Društvena ekspedicija, ki jo hvalevredno upravlja Ivan Bonač-eva knjigoveznica, razposlala je na vse kraje slovenske domovine, osobito ob mejah, od lanske skupščine do inclusive 1. avgusta t. l. skupno 13.349 knjig.

Pri naročevanju in razpošiljanju šolskih knjig je družbo podpirala „Narodna šola“ s svojim predsednikom deželnim poslancem Feliksom Stegnar-jem, kateri tu javno izrekamo zasluženno zahvalo.

(Dalje sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

Egiptski leseni vojaki. Mej starinami v Assintu izkopali so več lesenih 38 centimetrov visocih podob, ki predstavljajo vojake staroegiptске dobe. Iz teh podob se vidi, kako se je malo premenilo od tistega časa v teh krajih. Sudanski vojaki so sedaj ravno tako napravljeni in oboroženi, kakor so bili staroegiptski pod dobrimi dva tisoč leti.

Statistično s Francoskega. V Franciji je 33 občin, ki imajo manj nego 40 prebivalcev. Najmanjši dve imata le po 17 prebivalcev. Te občine imajo svoje župane, občinski zastop, tajnike in poljske čuvaje, 47% Francozov živi od kmetijstva, 25% od obrta, 10% od trgovine. 700.000 ljudij je v državni službi, 1.114.878 oseb se bavi s svobodnimi poklici, 2.295.000 živi le od dohodkov svojega premoženja. V Parizu je 330.000 ljudij neoženjenih in brez rodbine. Od 1886. se je število do 15 let starih ljudij za 226.334 oseb pomanjšalo in število nad 21 let starih oseb se je za 267 povečalo vsled priseljevanja. Število rojstev vedno pojema.

Som. Dne 29. avgusta vjeli so ribiči pri Bahovcu velicega soma. Dolg je 5.3 metrov in tehtal brez drobu 723 kg. V črevih njegovih so našli ovčje kosti in kopita nekakega konja. Som je jedna najnevarnejših rib in poje tudi čelaga človeka. V Jadranskem morji se čisto nahaja. Omenjenega so izročili zagrebškemu živalskemu muzeju. Govori se, da večjega, kakor je ta nima noben muzej v našem cesarstvu.

Novice.

— Slavnost odkritja Valvazorjevega in Hočevarjevega spomenika združeno s slavnostjo ustanovitve nove župnije so slovesno praznovali dne 6. in 7. okt. t. l. v Krškem.

— O družbi sv. Cirila in Metoda troši glasom tržaške „Edinosti“ mej kranjsko duhovščino nekdo nečuvane in vsake obsoje vredne vesti, na katerih ni pičice resnice in ki imajo le namen prekoristni naši šolski družbi škodovati. Za danes le toliko, ker upamo, da se bode temu brezvestnežu od poklicane strani odločno na prste stopilo in se mu enkrat za vselej zaprla sapa za ednake perfidnosti.

— Družbi sv. Cirila in Metoda so od 15. avgusta do 20. septembra darovali: Gosp. Katinka Verbajš iz Litije lepo zbirko koristnih knjig; vzgledno delavna ženska podružnica v Št. Jurju na južni železnici po blagajničarici g. Tončiki Kavčič-evi 100 gld.; vrlo se razvita moška podružnica v Kameniku po g. blagajniku J. Milohnoju 100 gld. kot prebitek veselice z dne 2. sept. t. l. s prošnjo, da postane po-

kroviteljica; „Delavsko bralno društvo“ v Idriji ob slavnosti desetletnice nabranih 42 kron 36 vin. po tamošnji naši delavni moški podružnici; bl. gospa Marija Gruntarjeva v Ribnici 36 kron nabranih ob raznih prilikah mej tamošnjimi rodoljubi; sl. posojilnica v Gorenji Radgoni 10 gld. 97 kr.; čč. gg. duhovniki zbrani pri dekaniji vizitaciji v Slovenjem Gradci 10 gld. na besedo preč. g. dekana dr. Šuca; vrli gostje na primiciji č. g. Ernesta Trstenjaka pri sv. Barbari pri Vurbegu po č. g. bogoslovcu F. Gomilšaku 9 gld. 40 kr.; vrli gostje na primiciji č. g. patra Severina v Radencih 8 gld. 12 kr. po mariborski moški podružnici, vesela narodna družba v Selcih 7 gld. 50 kr., ki jih je nabrala gdč. Anka Šlibarjeva, poslal pa g. A. Dermôta iz Železnikov; družba „Omizje“ v Mozirji zopet 5 gld. z željo, da bi delovali v slogi za slovenski narod in dijaki na novi maši č. g. Alojzija Rožmana v Hrapji pri Ljutomeru po g. Fr. Ciriljevem 3 krone. — Zopet se z novim šolskim letom poučuje na naših zavodih nad 1000 slovenskih otrok, ki bi se potujčili, da jih ni vzela v svoje varstvo naša družba. Bog nam nakloni pa tudi nad 1000 dobrotnikov, posnemovalcev vrlih rodoljubov, kojih imena s hvaležnim srcem danes objavljamo. Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

— **Volilski shod** sklicala sta na minolo nedeljo v Slovensko Bistrico štajarska poslanca dr. Radej in Robič. Dobro oblskan shod je z odobravanjem vsprejel resolucijo, ki izraža nezaupanje v sedanjo koalicijsko vlado in zahteva od spodnještajarskih slovenskih državnih poslancev, da izstopijo iz Hohenwartovega kluba ali pa odlože svoje mandate. Državni poslanec Robič je obljubil s častno besedo, da izstopi iz Hohenwartovega kluba, če slovenske paralelke na celjski gimnaziji ne bodo v proračunu, ki se še tekom tega meseca predloži drž. zboru, oziroma če bi bila dotična točka v odseku ali v zbornici odklonjena.

— **Občinske volitve v Podgradu** v Istri so konečno vendar le razpisali, dasi tudi pozneje, kakor zahteva zakon. Da bodo vrli Podgrajani pri teh volitvah pokazali se vrle rodoljube in z zopetno izvolitvijo dali zadosčenje prezasluznemu prejšnjemu županu gosp. Slaviju Jenko-tu, se nadajamo.

— **Z volitvami volilnih mož** za nadomestno volitev deželnega poslanca na Notranjskem, ki se ima vršiti dne 30. oktobra, pričelo se je te dni.

— **Slovanščina pri sodiščih na Primorskem.** Vsled ukaza pravosodnega ministerstva je tržaško višje deželno sodišče naročilo nekaterim okrajnim sodiščem po Istri, da morajo tekom ednega meseca napraviti dvojezične napise in si naročiti dvojezične pečate ter tiskovine. Da se v ta pravični višji čin zaletavajo z največjim srdom in hrupom ter krikom italijanski listi, je umevno. Tudi razni iredentarski mestni zastopi hrume proti temu pravičnemu ukazu. Zares uboga para je Slovan, naj mu se da še kaj tako potrebnega, ne, nenasitljiv Lah oziroma Nemec mu ne privošči, češ za Slovana ni treba pravice, zanj je dobro, da se nadalje krivično proti njemu postopa.

— **Shod volilcev** sklical je na minolo nedeljo dež. in drž. poslanec g. Ivan Nabergoj v Šklednju pri Trstu. Shod je bil nepričakovano dobro obiskan. Poslancu se je ednoglasno izrekla zaupnica in se mu z navdušenimi živioklici izrekla še posebna zahvala, da je izstopil iz Hohenwartovega kluba.

— **500letnico ustanovitve župnije** praznovali bodo prihodnje l. 1895. v Šmartnem pri Litiji.

— **V zaslužni pokoj** je stopil po 59letnem službovanji spovednik v ljubljanskem nunskem samostanu g. Mihael Potočnik, častni papežev kamornik in konzistorjalni svetnik.

— **Nov vodovod** na Reki so odprli na cesarjevega godu dan.

— **Novo železnico**, ki bi vezala neposredno Gorico s Celovcem so pričeli meriti inženirji minole dni. Železnica je nameravana kakor znano preko Bohinja.

— **Vinarsko zadrugo** snujejo v Krškem.

— **Novo šolsko poslopje** so slovesno blagoslovili dne 7. t. m. pri sv. Ani pri Trziči.

— **Prašičja razstava v Novem mestu** je v torek dne 23. oktobra t. l., na kar se je z ozirom na to, da se je glede dneva v dotičnem vsprejedu vrnila pomota, interesentje se opozarjajo.

— **Ponarejene krone.** Opazilo se je, kakor poročajo razni listi, da se je vtihotapila iz Švice na Avstro-Ogersko cela množina ponarejenih kron. Te krone so našim pravim tako zelo podobne, da jih je komaj ločiti. Za ponarejevanje obstoji najbrže v Švici popolna tovarna. Tudi glede vsebine srebra, katerega je v kronah za 26 kr., so te ponarejene krone skoro ednake pravim. Da se zabrani nadaljno utihotapljenje tega ponarejenega denarja, pomnožile so se mejne straže in konzulat v Švici se je naročilo, da po svojih močeh zasledujejo ponarejalce.

— **Na zadnji mesečni živinski semenj** v Ljubljani se je prignalo 596 glav konj in volov, 430 glav krav, 67 glav telet, skupaj 1093 glav. Kupčija je bila srednja.

— **Otroški vrtec** v zvezi z vnanjo dekliško šolo dovolil se je ustanoviti čč. Uršulinkam v Škofji Loki.

— **Bratovščina hrvatskih ljudi za Istro** je imela te dni občni zbor. Minolo leto je ta družba podelila 755 gld. podpore. Podporo je dobilo 5 velikošolcev, 19 srednješolcev, 19 učiteljskih pripravnikov in pripravnic in 21 drugih učencev.

— **Izpiti zdravnikov in živinozdravnikov** za stalno nameščenje o zdravstveni službi pri političnih oblastvih bodo v drugi polovici novembra v Gradci. Prošnje je vložiti do 25. tega meseca.

— **Dom stranke prava** nameravajo graditi v Zagrebu. Veditelji te stranke so že izdali na hrvatski narod poziv v namen darovanja in nabiranja doneskov za to zgradbo.

— **Za opeklinami** je umrl dveletni otrok v Lahovčah na Goriškem.

— **Tatu zaprli.** V Trstu prijeli so 17letnega Franceta Arzona, ko je polnil žepe s kavo izloženo vrečo pred neko prodajalnico. Pri njem so našli poleg kave še druga znamenja njegovega rokodelstva, dva vitriha.

— **V Ljubljano** padel je dne 8. t. m. na Bregu 4leten delavčev sin Karol Vojska. Potegnili so ga sicer iz vode, a deček poškodoval se je pri padcu toli na glavo, da je drugi dan umrl.

— **Veliki povodnji** po srednjem in deloma po Zgornjem Štajarskem so zadnje dni minolega tedna provzročile neizrečeno škode. Več vasij je bilo pod vodo in preplavile so se cele doline.

— **Tatovi v cerkvi.** Na Jezeru na Koroškem in pa v Spodnjem Dravogradu so tatovi obiskali cerkvi. V prvem kraju so odnesli dva nabiralnika, v drugem pa dva izpraznili.

— **Utonil** je v Knapovžah pri Medvodah 2letni otrok. Padel je v vodo pred hišo.

— **Mrtvega** našli so 8. t. m. na nekem skednju v Velesovem Jakoba Pikša z Visokega, ki se je bil preveč navlekel žganja.

— **Ogenj.** Dne 9. t. m. je na Razdrtem jel goreti hlev posestniku Dolencu. Ogenj so pa prej pogasili, predno je prišla gasit postojinska požarna bramba.

— **Blaznec — propovednik.** Te dni je prišel v vežo mestne bolnice v Trstu človek in jel propovedovati. Spoznali so ga takoj, da je blazen in spravili ga na oddelek za blazne.

— **Samomor kapitana.** V nekem hotelu v Trstu zastupil se je kapitan Peter Paolini. V hotelu je bil že mnogo dolžen. Usmrtil se je zaradi slabih denarnih razmer. V pismu, ki ga je zapustil, svetuje posestniku hotela, da naj se obrne do njegovega brata, da poplača dolg.

— **Ponesrečeni rudar.** V premogovniku v Trbovlju je dne 29. m. m. premogokop Janez Jerič našel kapico k dinamitni patroni. Brez vsake previdnostne priprave je kapico užgal, da se je razpočila in odtrgala mu je 2 prsta na levi roki.

— **V spanju okraden.** Dne 1. okt. je v Konjicah nekemu kmetu prišedšemu na sejem, ko je spal v nekem hlevu neznan tat ukradel 300 gld. Prerezal mu je telovnik in vzel listnico.

— **Najden utopljenec.** Te dni so v Trstu iz morja izvlekli že precej segnjito truplo 57letnega kotlarja Viljema Concina. Sodi se, da ga je zadnja burja pijanega vrgla v morje.

— **Samomor.** Dne 21. septembra obesil se je 41letni kočar Fran Zelenko iz Slajšine na Štajarskem. Bil je slaboumen. Nedavno so ga bili izpustili iz blaznice.

— **Ogenj** je popolnoma uničil v Rečici pri Laškem trgu hišo Marije Aškrc. Zgorelo je tudi več žita, obleke in hišne oprave. Ogenj je nastal po neprevidnosti neke dekle. V Goričjem vrhu pri Gorenjem Dravogradu je pa pogorela hša in gospodarsko poslopje posestniku Jožefu Koratu.

— **Hlod na tiru.** Dne 28. m. m. opazil je strojevodja vlaka, ki je vozil iz Ljutomera v Radgono čez tir ležati dolg hlod. K sreči se mu je posrečilo vlak ustaviti. Hlod je bil čez železnico položen iz hudobije. Lahko bi se bila pripetila velika nesreča, ker je ondu železniški nasip jako visok.

— **Roparski napad.** Dne 3. t. m. je v Mariboru ob 2. uri po noči nekdo napal in davil neko žensko, ki je prišla sadje kupovat na debelo. Imela je pri sebi 2000 gld., katere bi jej bil rad oropal. Ženska se ga je pa ubranila in ko je klicala ljudi na pomoč, je ropar bežal, pustivši suknjo, klobuk, jedne čevlje in dežnik. Policija našla je v suknji deželno barmbovsko odpustnico glasečo se na ime Gabrijele Alta. Tudi obloko, ki jo je pustil, se je spoznala za Alovo. Alt je bil že večkrat radi tatvine kaznovan in je poslednji čas bil v Gradci. Najbrž je bil prišedši v Maribor, kje je izvedel, koliko denarja ima ženska pri sebi. Žandarji ga sedaj iščejo.

— **S stopnic se je ubil.** V Celovcu so obsodili v dvamesečni zapor posestnika Kocijana Petrića, ki ni dal narediti držaja v podstrešju, da je neki Geiler, ki je s svojo rodbino pod streho stanoval, s stopnic pal in se ubil. Žena in sin ubitega sta trdila, da je kmet najbrž Geilerja vrgel s stopnic, da se je ubil, kajti večkrat sta se prepirala. Zatoženec je to oporekal. Včasih sta se res sporekla, ali sta bila kmalu dobra. On je imel zatoženca in rodbino zastonj pod streho. Držaja pa ni mogel napravljati za ljudi, ki mu ne plačajo nobenega krajcarja. Zdravniki so izjavili, da je Geiler umrl, ker so se mu pretresli možgani. Sodišče je spoznalo, da se je zatoženec zakrivil prestopka zoper varnost življenja, ker ni napravil držaja.

Anarhisti.

Da je zadeva o nižjevojaški šoli v Berolinu bila jako resna, kaže že to, da se misli šolo sedaj prestaviti v Jütesbogh, da njeni obiskovalci ne bodo izpostavljeni slabemu vplivu, kakor v Berolinu, kjer vedno lahko pridejo v dotiko s socijalističnimi in anarhističnimi življi. Iz jednaci uzrokov mislijo tudi živinozdravniško šolo prestaviti iz Berolina. Seveda razširjenja anarhizma mej mladino in vojaki se je zaresno bati in treba začasno gledati, da se prepreči nevarnost.

Dosedaj so v Italiji kaci 3000 oseb odločili, da jih pošljejo na prisilno določeno bivališče. Do novega leta bodo pa že gotovo imeli nad 5000 taci anarhizma sum-

ljivih ljudij. Policija deluje v tem oziru z veliko marljivostjo. Ko se osnuje v Afriki posebna kolonija za nje, se zanje vpelje posebna uprava in ne bodo več spadali pod upravo družih kaznilnic. Ker bode za vsacega tacega pregnanca treba na dan po 60 centimov, bode vlada zanje potrebovala na leto več kakor milijon lir.

V Livornu se je te dni pred hišo nekega tovarnarja razletela bomba, ki je bila napolnjena s smodnikom, svinčenimi in železnimi kosi. Bomba je sicer napravila nekoliko škode, ali pa nikogar ni poškodovala. Ne ve se, je li to delo anarhistov, ali pa kako osebno maščevanje. Vsekako je prvo verjetnejše.

Zarota proti italijanskemu konzulu v Marzilji se pa morda ne bode dala dokazati. Zaprli so res osem oseb, ali so le pri enem našli nekaj anarhističnih spisov, pri družih pa ničesa. Tudi daljna sodnja poizvedovanja niso še dosedaj mogla nič posebnega dognati. Zaprli so jih na podlagi ovadbe nekega tajnega policijsta. Domneva se pa že, da so dotičnega policijsta anarhisti v Remu, kjer je vse zvedel, dobro nalagali in so sedaj v Marzilji le nekaj oseb po nedolžnem zaprli. Kdo ve, če anarhisti s tem niso hoteli odvrti pozornosti od svojega delovanja v družih krajih, kar se bo pač še le pokazalo.

O svojem času smo poročali o tem, da je na neki italijanski šoli več profesorjev moralo odstopiti, ker so anarhisti. Tudi na Francoskem so med izobraževalci mladine že ljudje, ki goje anarhistične ideje. Te dni je francoski učni minister proti dvema srednješolskima in jednemu ljudskošolskemu učitelju moral oddrediti disciplinarno preiskavo, ker so proslavljali anarhizem in obsojevali zakone proti anarhistom.

O jako groznem anarhističnem napadu pa prihaja poročilo iz Srednje Amerike. V Granadi v nikoraguiški republiki so anarhisti razstrelili z dinamitom vojašnico. Nad 200 vojakov je mrtvih.

— **Ropni umor.** Prižigalec svetilnic postaje v Satalji Ujhely na Ogerskem je po noči zvabil brivca Andreja Szabo v svoje stanovanje, ga umoril, pobral mu denar, zlato uro in verižico, truplo pa vrgel na ulico. Morilec so že prijeli.

— **Toča v Belemgradu.** Dne 29. m. m. je v Belemgradu šla huda toča, kakeršno že stari ljudje ne pomnijo. Šla je pet ur debela kakor orehi. Uničila je okrog Beleggrada vse poljske pridelke. Največ škode je naredila po vrteh.

— **Nesreče na železnici.** Dne 3. t. m. je pri Gallipuliju na Laškem tovorni vlak zadel v osobni vlak na kolo-dvoru. Jeden brzojavni služnik je mrtev, sedem oseb je pa poškodovanih. — Dne 9. t. m. je pri Germersheimu v Nemčiji brzovlak pred kolodvorom skočil s tira. Lokomotiva je močno poškodovana. Tri vozove je zdrobilo. Vlakovodja je malo ranjen. Drugi k sreči nobeden ni poškodovan. — Pri Char-domu na Angleškem sta ravno ta dan trčila vkupe dva vlaka. Pet ljudij je mrtvih in jako veliko ranjenih.

— **Čuden porod.** S. Andrlić, žena cestarja v Gjeverski Varivodi v Dalmaciji je dne 17. m. m. porodila mrtvo-dete, ki je imelo 4 roke, 4 noge, 2 glavi in jeden život. Dve uri po porodu, ki je bil jako težaven je mati umrla.